

Posudek bakalářské práce

Autor: Kristýna Kubíková

Název: Nové diety pro pacienty na dialýze

Posudek vypracoval oponent práce: PhDr. MUDr. Oskar Zakiyanov, Ph.D.

Práce se zabývá vypracováním nových diet pro dialyzované pacienty v nemocničním prostředí. Stěžejní částí práce je vytvoření nového systému jídelníčku, který by odpovídal nutričním požadavkům modifikace diet u pacientů s náhradou funkce ledvin léčených hemodialýzou nebo peritoneální dialýzou. Vedlejším cílem implementace nových diet pro dialyzované pacienty je poskytnutí nového nástroje pro nutriční terapeutů stran rozšíření arzenálu návrhu pokrmů u pacientů s onemocněním ledvin.

Bakalářská práce má 52 stran vlastního textu, dále následují 4 přílohy, pro ilustraci výsledků práce je hojně využíváno užití vypracovaných grafů, tabulek a obrazových příloh. Práce je členěna do úvodu, teoretické části a praktické části popisu výsledků sestavených jídelníčku a výsledků dotazníkového šetření na vzorku dialyzovaných pacientů, diskusi a závěru.

S ohledem na to, že se jedná o problematiku velmi potřebnou, většinu teoretické části tvoří snaha o podání popisu morfologie, fyziologie ledvin, chronického onemocnění ledvin a rozborů dietoterapie se zásadami dietoterapie u pacientů s chronickým onemocněním ledvin v predialýze, pacientů se selháním ledvin, léčených hemodialýzou, peritoneální dialýzou a po transplantaci ledviny. Dále je popsána metodika sestavování jídelníčku a dotazníkového šetření.

Autorka si dala za cíl aplikovat teoretické znalosti a vypracovat složení vhodných pokrmů v jídelničkách pro pacienty léčených hemodialýzou nebo peritoneální dialýzou, přičemž vycházela ze standardních nemocničních racionálních diet pro hospitalizované pacienty s diabetem nebo bez diabetu mellitu. Obecně se jedná o následující problém: dialyzovaní pacienti jsou specifickou populací pacientů s chronickým selháním ledvin vyžadujícím vyváženou, velmi často nutričně velmi bohatou stravu s dostatkem esenciálních živin, mikronutrientů a zároveň restrikcí množství některých prvků běžně zastoupených v pokrmech - zejména jde o doporučené množství fosforu, draslíku a sodíku. Nelze opomenout i restrikcii tekutin u velmi často oligurických až anurických pacientů. Příjem jednotlivých složek potravy u pacientů se selháním ledvin nezřídka bývá nevyvážený, což často vede k rozvoji malnutrice, deficienci esenciálních prvků a vitamínů, nedostačenému energetickému příjmu. Složení stravy ovlivňuje celkové prospívání dialyzovaných pacientů. Dietní zvyklosti mají dalekosáhlé zdravotní důsledky včetně ovlivnění průběhu častých komplikací chronického selhání ledvin jako poruch kalcium-fosfátového metabolismu, anemie, nutrice. Adekvátnost dialyzační léčby, nutrice včetně chronické fosfatémie, kalémie v seru pacientů na dialýze významně ovlivňuje přežívání pacientů léčených náhradou funkce ledvin.

Praktické využití teoretických znalostí, orientace v nutričním a prvkovém složení jednotlivých pokrmů, vlastních zkušeností autorky z praxe dovolili sestavit nové jídelničky pro dialyzované pacienty a ověřit přijetí a spokojenosti nových diet na vzorku pacientů na dialýze hospitalizovaných na Klinice nefrologie Všeobecné fakultní nemocnice v Praze (VFN). Implementace nové diety pro dialyzované pacienty má i praktický velmi užitečný dopad – zařazení nové diety do oficiálního seznamů diet VFN od roku 2019. Bezprostřední interakce autorky s pacienty umožnily provést i velmi důležitý aspekt edukace, směřování dietních zvyklostí pacientů správným směrem s určitou pravděpodobností následné vhodné modifikace jejich jídelniček po návratu do domácího prostředí.

Presentace výsledků je realizována ukázkou grafů, tabulek, přílohy č. 1, kde je uvedena ukáзка týdenní dialyzační diety včetně složení konkrétních pokrmů během snídaně, obědu, svačiny a večeře.

Autorka sama uvádí, že reálná situace je mnohem složitější zvláště s ohledem na individualitu jednotlivých dietních zvyklostí, ochoty pacientů provádět změny v dietě, obtížnosti a někdy i nemožnost

splnit všechny požadavky kladené na dialyzační diety. Dietní zvyklosti se fixují v raném dětském věku a ovlivněný způsobem stravování v rodinách, pacienti často pokračují ve stávajícím způsobu stravování z dřívějších dob, kdy nebyli léčeni náhradou funkce ledvin. Edukace a vedení pacientů s cílem příznivé optimalizace dietních zvyklosti je velmi obtížný úkol nejen pro ošetřujícího lékaře na dialýze, ale také pro nutričního terapeuta a v neposlední řadě i pro zdravotního sestru, pečující o pacienta na dialýze.

Skutečné uplatnění zásad dietoterapie v péči o pacienty s renálním selháním léčených hemodialýzou nebo peritoneální dialýzou je stále velmi složitou a častou nedobře řízenou součástí komplexní péče o této pacienty. Modifikace dialyzační diety s ohledem na ošetření pacientů se zvýšenými ztrátami bílkovin při peritoneální dialýze, pacientů s malnutricí, pacientů s defekty na kůži, dalšími infekčními komplikacemi, kardiovaskulárními chorobami vyžaduje velmi rozsáhlé znalosti správného vedení dietoterapie a praktické orientaci složení rozmanitých pokrmů splňující požadavky individuálních pacientů.

Závěr: Autorka při vypracování práce musela prokázat schopnost samostatné práce a znalosti jak z oblasti medicíny, tak i dietologie, dobrou orientaci a zkušenost v zaměňování jednotlivých složek pokrmů na vhodnější z nutričního, energetického a prvkového hlediska, sestavování jídelních lístků a uvedení je do praxe.

Po formální stránce je práce vyhovující, vyskytují se však některé překlepy a pravopisné chyby jak v česky psaném textu, tak i v anglicky psaném textu, včetně jednotlivě nesprávného vysvětlení užitých zkratk. Grafická úprava je vyhovující, presentace výsledků by však snesla většího slovního komentáře pod jednotlivými grafy a tabulky.

Otázky k diskusi:

- Jaké modifikace stran diety lze doporučit pacientů se selháním ledvin léčených peritoneální dialýzou, pacientům-vegetariánům, dětským dialyzovaným pacientům?
- Jak mají upravit příjem jednotlivých živin pacienti na dialýze s podvýživou, s klesající hmotností, s chronickým zánětlivým stavem?

Vzhledem k výše uvedenému konstatuji, že bakalářská práce Kristýny Kubíkové *Nové diety pro pacienty na dialýze* vyhovuje požadavkům závěrečná práce bakalářského studia a navrhuji tedy, aby byla přijata k obhajobě se stupněm hodnocení: B velmi dobře.

V Praze dne 27.05.2019

PhDr. MUDr. Oskar Zakiyanov, Ph.D.